

3. EKONOMICKÝ VÝVOJ

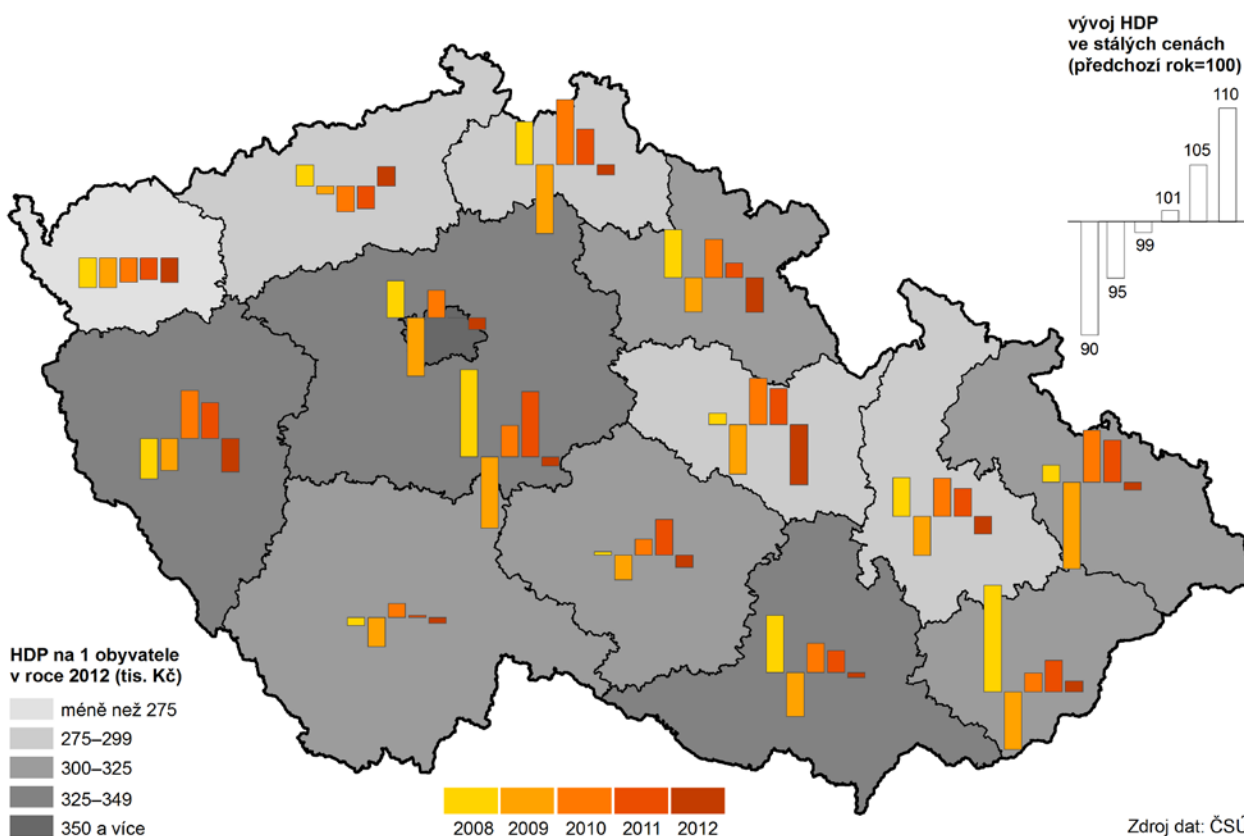
Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území; používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky.

HDP není vyjádřením bohatství dané společnosti. Vyjadřuje pouze přírůstek tohoto bohatství za dané období, v jehož rámci se domácí produkt měří.

V roce 2009 se ekonomická recese plně projevila ve všech krajích ČR poklesem HDP. V Olomouckém kraji došlo k meziročnímu propadu HDP o 3,4 %. V následujících letech HDP začal pomalu růst, avšak přírůstky měly klesající tendenci, která byla završena v roce 2012 dalším propadem, tentokrát o 1,5 %. Olomoucký kraj se na celkovém HDP ČR podílí 4,7 %.

Když přepočítáme HDP na jednoho obyvatele, dostaneme HDP na hlavu, které se používá při srovnávání vyspělosti ekonomik. Ukazatel HDP na obyvatele má daleko širší využití. Stejný ukazatel používá například i Evropská unie při rozdělování příspěvků z evropských fondů.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2008 až 2012

HDP na 1 obyvatele kraje začalo po roce 2009 opět růst...

HDP na 1 obyvatele v Olomouckém kraji začalo po roce 2009 růst. V roce 2012 dosáhlo hodnoty 284,5 tis. Kč/obyv. Olomoucký kraj v mezikrajském srovnání dosáhl 12. místa, nižší hodnotu zaznamenali pouze v Karlovarském a Libereckém kraji. Hodnota HDP na 1 obyvatele tvořila pouze 77,7 % celorepublikového průměru.

Hlavním pilířem krajské ekonomiky zůstává zpracovatelský průmysl. V roce 2012 dosáhl podílu 31,8 % na vytvořené HPH, což je o 2,3 procentní body více ve srovnání s rokem 2008 (29,5 %). Hrubá přidaná hodnota se v kraji zvýšila z 159,8 mld. Kč v roce 2008 na 162,8 mld. Kč v roce 2012.

Úroveň materiálního bohatství v kraji zůstává podprůměrná...

Krajská hodnota čistého disponibilního důchodu domácností v přepočtu na jednoho obyvatele vzrostla mezi léty 2008 a 2012 z původních 170,5 tis. Kč na 178,5 tis. Kč. Z celorepublikového průměru se jedná o hodnoty podprůměrné. I když meziročně došlo k nejvyššímu nárůstu (3,5 %) mezi kraji,

v roce 2012 byla krajská hodnota zmíněného ukazatele na úrovni 92,6 % republikového průměru a v mezikrajském srovnání obsadila 11. místo. V přepočtu na jednoho obyvatele představoval průměrný čistý disponibilní důchod domácností v České republice 192,8 tis. Kč. Průměr České republiky bez vlivu Prahy činil 185,2 tis. Kč.

Většina podnikatelských subjektů jsou fyzické osoby...

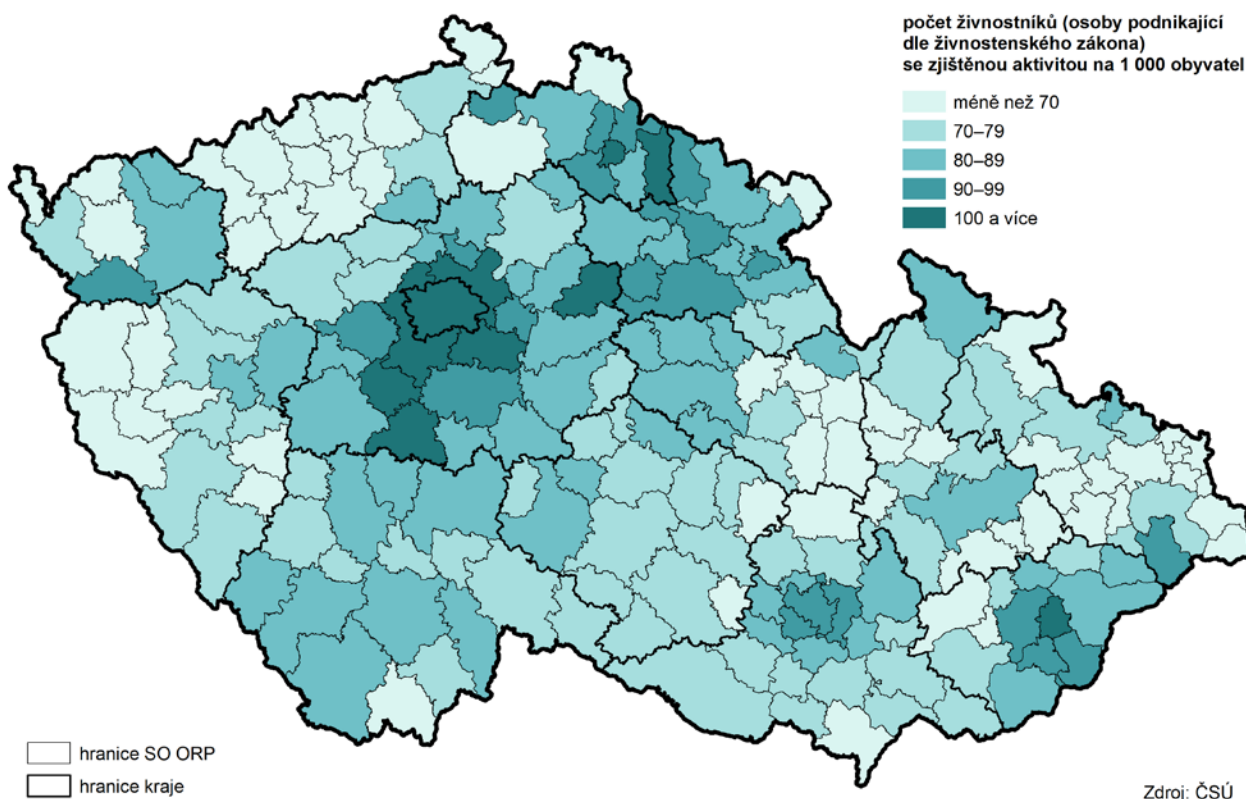
Podle Registru ekonomických subjektů (RES), který je na základě zákona o státní statistické službě spravován Českým statistickým úřadem, bylo v kraji k 31. 12. 2013 evidováno 137 119 podnikatelských subjektů. Vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje od roku 2013 plně srovnatelné s předchozími roky.

Podle právní formy podnikání bylo 26 552 subjektů osobami právnickými, zbylých 110 567 osobami fyzickými. U více než poloviny subjektů (53,2 %) byla zjištěna aktivita. V roce 2013 vzniklo 4 619 nových subjektů, z toho 3 327 subjektů bylo fyzickými osobami a její převážná část připadla na živnostníky (88,5 % fyzických osob).

Podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností sídlilo nejvíce ekonomických subjektů ve správním obvodě Olomouc (40 502), nejméně pak ve správním obvodě Konice (2 153). Většinu ekonomických subjektů tvořili soukromí podnikatelé. Ekonomická aktivita však byla zjištěna pouze u poloviny z nich (49,1 %). V relativním vyjádření bylo nejvíce aktivních evidováno na Jesenicku (89 soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel středního stavu), Olomoucku (83) a Šternbersku (79). Oproti tomu nejméně jich bylo na Zábřežsku (62 soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel středního stavu) a Mohelnicku (60).

Pokud vyčleníme pouze živnostníky (osoby podnikající podle živnostenského zákona), v relativním vyjádření jich nejvíce aktivně provozovalo svou činnost na Jesenicku (86 živnostníků na 1 000 obyvatel středního stavu), Olomoucku (82) a Šternbersku (76).

Živnostníci ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2013

K poslednímu dni roku 2013 bylo v Olomouckém kraji evidováno 92 velkých podniků s 250 a více zaměstnanci. Třetina z nich měla své sídlo ve správním

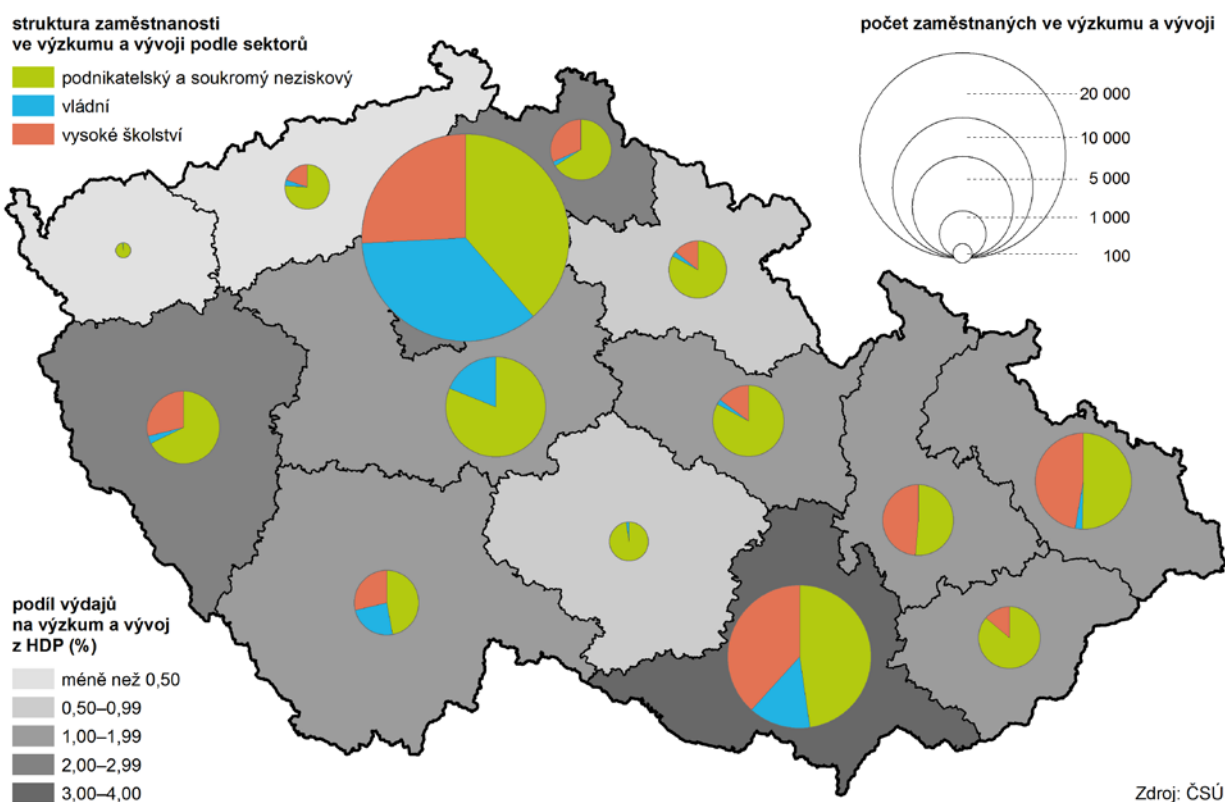
obvodě Olomouc (32 podniků). Celkový počet středních podniků s 50–249 zaměstnanci se v kraji vyšplhal na 584 subjektů. Nejvyšší zastoupení měly na Olomoucku (170 podniků), Prostějovsku (87) a Přerovsku (82).

Výdaje na výzkum a vývoj se výrazně zvyšují...

Celkové výdaje na výzkum a vývoj se v jednotkách se sídlem na území kraje ve sledovaném období let 2008–2012 výrazně zvyšují. Zatímco v roce 2008 byla hodnota výdajů rovna 1 433 mil. korun, v roce 2012 dosáhla objemu 3 558 mil. Kč. Výjimkou je pouze rok 2010, ve kterém došlo k meziročnímu poklesu výdajů na vědu a výzkum o 1,3 %. Následující roky však došlo k opětovným meziročním nárůstům. V roce 2011 o třetinu a v roce 2012 dokonce o dvě třetiny.

Počet pracovníků ve výzkumu a vývoji má rostoucí tendenci. V roce 2012 pracovalo v Olomouckém kraji celkem 2 583 zaměstnanců (přepočteno na plně zaměstnané), z toho více než polovinu (57,6 %) tvořili výzkumní pracovníci. Zaměstnanci se vědě a výzkumu věnují na 134 pracovištích v kraji, z nichž 116 je v podnikatelském sektoru a 11 ve vysokoškolském sektoru.

Výzkum a vývoj v krajích v roce 2012

Nizká vybavenost domácností počítačem...

Podle výsledků šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v letech 2011 až 2013 v průměru 61,5 % domácností v kraji vybaveno osobním počítačem a k internetu bylo připojeno 59,1 % domácností. V mezikrajském srovnání patřila uvedená hodnota mezi nejnižší, menší vybavenost byla zjištěna jen v Libereckém a Ústeckém kraji.

Osevní plochy se meziročně mírně rozšířily, dlouhodobě však ubývají...

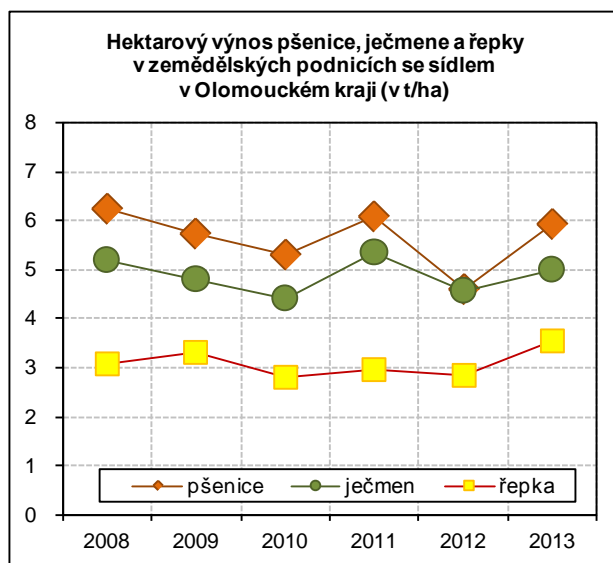
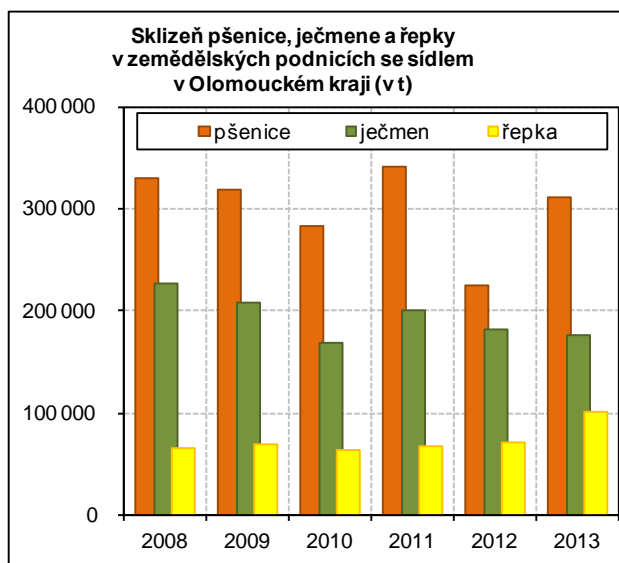
Zemědělské podniky se sídlem na území Olomouckého kraje obhospodařovaly v uplynulém roce 246,6 tis. hektarů zemědělské půdy, z toho orná půda zabírala 176,0 tis. ha a plocha trvalých travních porostů 68,0 tis. ha. Bylo také evidováno 495 ha plodících chmelnic. Osevní plochy zemědělských podniků se meziročně nepatrně rozšířily na 175,5 tis. hektarů. Ve srovnání s rokem 2008 však došlo k úbytku o 6,8 tis. hektarů, tj. o 3,7 %. V celé České republice se výměra osevních ploch snížila na 2,48 mil. hektarů.

Osevní plochy obilovin se v Olomouckém kraji zmenšily o 3,4 % na 100,8 tis. hektarů, avšak meziroční vývoj byl u jednotlivých obilovin rozdílný. Osevní plochy pšenice, nejrozšířenější obiloviny v kraji, se rozšířily o 7,9 % na 52,6 tis.

hektarů a osevň plochy ječmene poklesly o 12,0 % na 35,2 tis. ha. Také osevň plochy žita se meziročně propadly o celou třetinu na 1,3 tis. hektarů.

Druhé zastoupení základních obilovin prošlo v minulém století významnými změnami. Do poloviny šedesátých let bylo mnohem vyváženější. V poválečném roce 1946 bylo na největší ploše pěstováno žito a poté následovala pšenice. Útlum pěstování žita za současného rozšiřování ploch pšenice je důsledkem změny stravovacích návyků (snížení spotřeby chleba, náhrada chlebové žitné mouky pšeničnou, orientace spotřebitelů na bílé pečivo), ale také projevem ekonomického chování zemědělců (pšenice je významnou exportní plodinou).

Meziročně větší osevň plochy se týkaly také cukrovky technické (růst o 3,6 % na 11,9 tis. hektarů). Její osevň plochy v kraji zaujímají pětinu celkové plochy cukrovky technické v ČR.

I přes snížení osevň ploch došlo k nárůstu objemu sklizených obilovin...

I přes snížení osevň ploch došlo k meziročnímu nárůstu objemu sklizených obilovin o 7,1 % na 560,4 tis. tun. Oproti roku 2011, ve kterém došlo v důsledku zvětšených osevň ploch a příhodných klimatických podmínek k mimořádné sklizni obilovin (653,3 tis. hektarů), není ale tento nárůst až tak vysoký.

Tradičně nadprůměrný zůstal v mezikrajském srovnání celkový výnos obilovin. Vykázaná hodnota 5,92 t/ha u pšenice a 4,99 t/ha u ječmene představovaly nejvyšší hektarové výnosy v zemi (bez započtení Hl. města Prahy).

V důsledku větších osevň ploch a především výjimečného výnosu byla podpořena produkce cukrovky technické. Při vysokém hektarovém výnosu 61,77 t/ha (nejvyšší hodnota mezi kraji) bylo sklizeno 734,9 tis. tun.

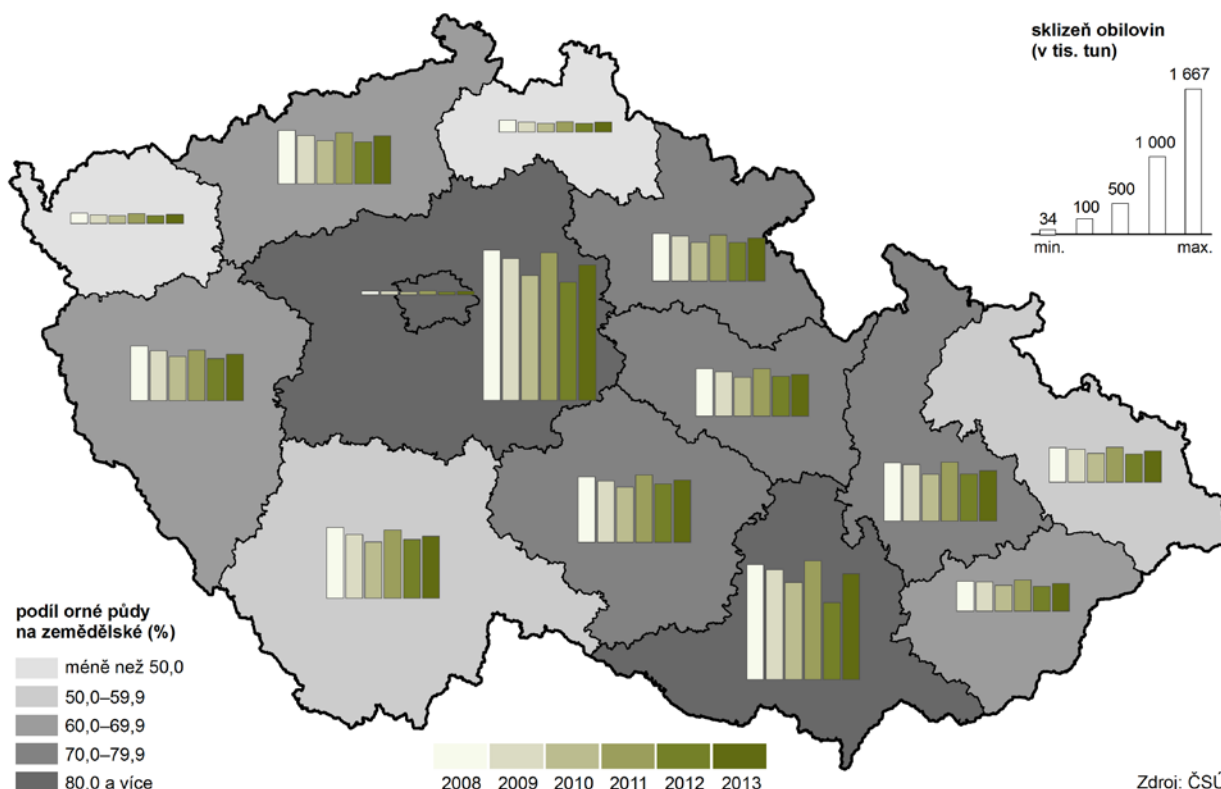
Pokles stavu skotu se zastavil, stav prasat klesl na historické minimum...

Ze soupisů hospodářských zvířat v Olomouckém kraji, které se provádí každoročně vždy k 1. 4., vyplývá, že pokles stavu skotu se v posledních třech letech zastavil, oproti tomu stav prasat klesl na své historické minimum. Na základě výsledků šetření bylo k 1. 4. 2013 v kraji chováno 90,6 tis. skotu (meziroční stagnace), 88,5 tis. prasat (meziroční pokles o 1,8 %) a 446,1 tis. drůbeže (meziroční nárůst o 15,2 %). Stav drůbeže byl však na 36,1 % stavu z roku 2002 (1 236,5 tis.).

Krajská hodnota výroby masa v jateční hmotnosti (bez drůbežího) činila v loňském roce 23,0 tis. tun a setrvala v sestupném trendu. Celkový meziroční pokles, který byl zapříčiněn nižší produkcí vepřového i hovězího masa, dosáhl 5,2 %.

V uplynulém roce bylo v kraji vyprodukováno 192,5 mil. litrů mléka (meziroční pokles o 0,7 %) a sneseno 47,3 mil. kusů konzumních vajec (meziroční nárůst o 49,6 %).

Skližeň obilovin v krajích v letech 2008 až 2013

Vysoký nárůst nahodilé těžby hmyzové...

Z celkové výměry kraje připadalo 47,0 % na půdu nezemědělskou (247,6 tis. ha), z níž podstatnou část tvoří lesní pozemky (184 tis. ha). V Olomouckém kraji bylo v loňském roce vytěženo 1,32 mil. m³ b.k. dřeva, z toho převážná část (85,9 %) pocházela z jehličnanů. Meziročně se těžba dřeva snížila o 1,3 %. Přibližně 45,1 % veškerého vytěženého dřeva připadalo na zpracovanou nahodilou těžbu, která se oproti roku 2012 zvýšila o 24,5 %, hlavně díky vysokému nárůstu nahodilé těžby hmyzové (98 %). Zalesňování proběhlo v roce 2013 celkem na 1 263 ha půdy, přičemž největší část zalesnění tvořil smrk (52,7 %).

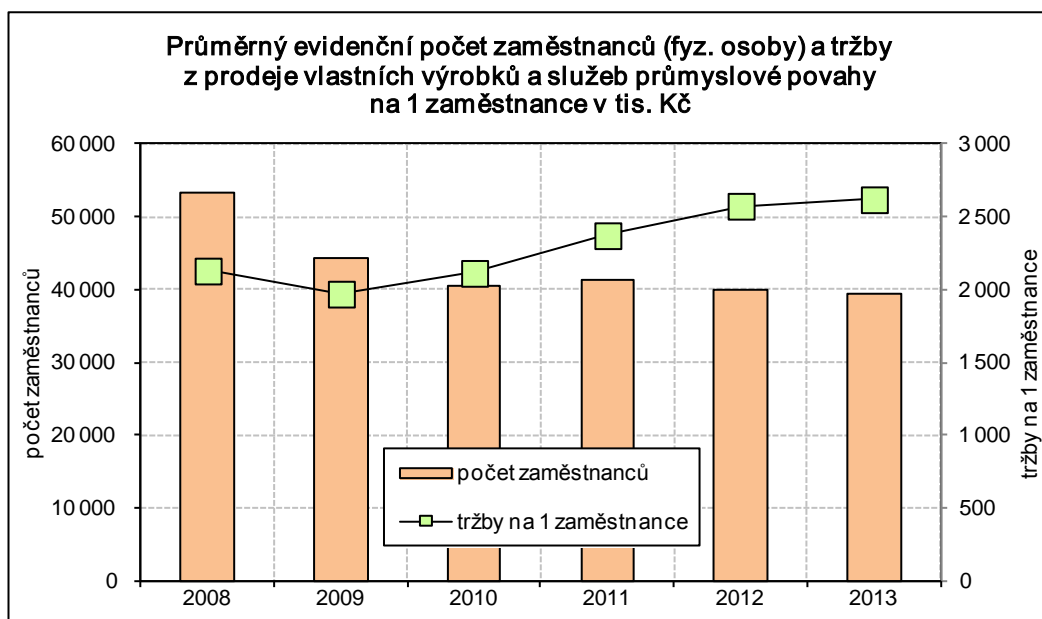
V největších průmyslových podnicích klesl počet zaměstnanců...

V roce 2013 sídlilo v Olomouckém kraji 151 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Průměrný evidenční počet fyzických osob zaměstnaných v těchto podnicích činil 39,1 tis.

Průměrná hrubá měsíční mzda vyplácená v největších průmyslových podnicích kraje činila 24 565 Kč a v rámci České republiky byla třetí nejnižší. Zatímco nejvyšších hrubých mezd bylo dosaženo v krajích Hl. města Prahy (34 437 Kč) a Středočeském (32 609 Kč), ve většině ostatních krajů hrubá měsíční mzda v průmyslových podnicích nedosahovala republikového průměru 27 540 Kč.

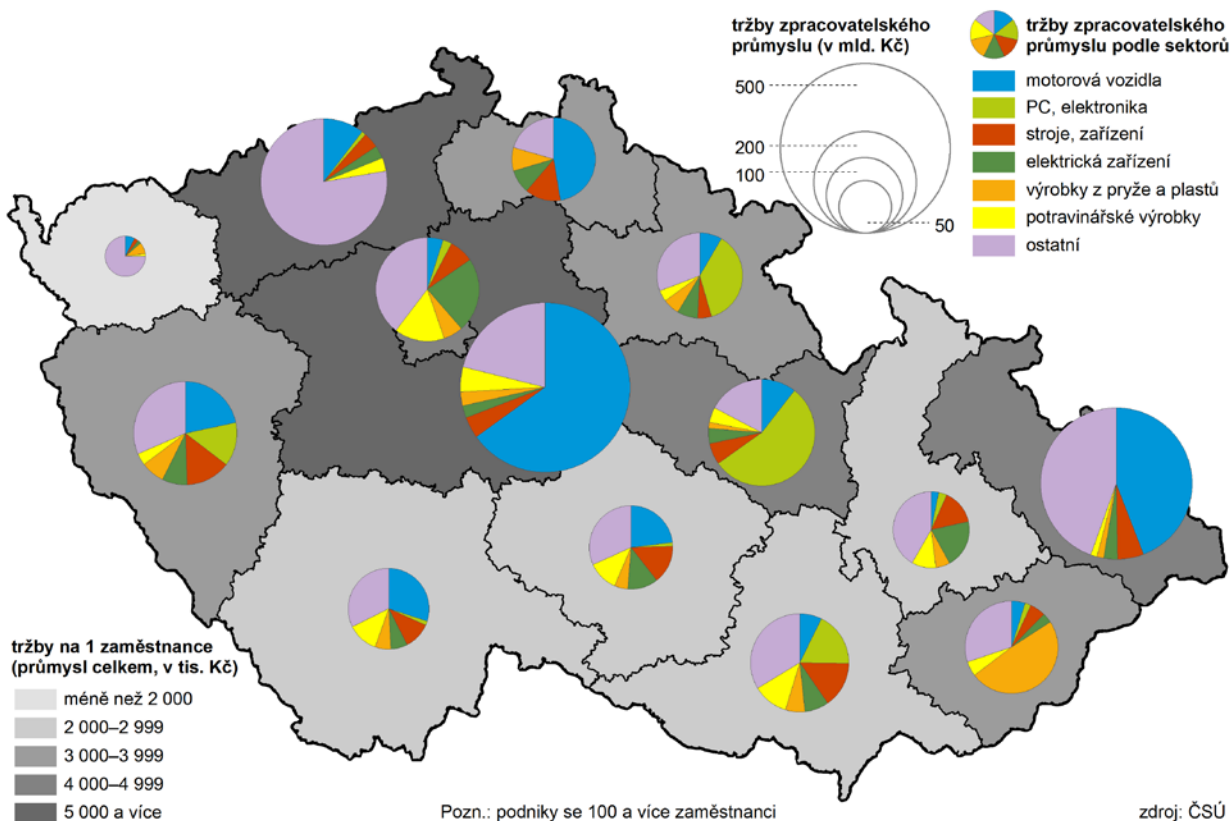
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy ve velkých průmyslových podnicích v kraji dosáhly hodnoty 102,4 mld. Kč (druhá nejnižší hodnota v ČR). Na celkových tržbách v zemi (2,98 bil. Kč) se podílely 3,4 %. V loňském roce připadaly na jednoho zaměstnance tržby ve výši 2,6 mil. Kč, což odpovídalo nejvyšší produktivitě v historii kraje.

Nejvíce velkých průmyslových subjektů v kraji podnikalo v odvětví výroba strojů a zařízení (24). Na celkové hodnotě tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy se podílely 14,8 %. Nejvyšší podíl na hodnotě tržeb v kraji však měly podniky z oblasti výroby elektrických zařízení (14), které vytvořily pětinu z celkové hodnoty tržeb (20,4 %). Na tržbách se také významně podílelo 15 podniků z odvětví výroby potravinářských výrobků (10,3 %) a 15 podniků zabývajících se výrobou kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (9,8 %).

Velké průmyslové podniky v kraji se stále více orientují na přímý vývoz. Tržby za přímý vývoz vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy se v roce 2013 podílely 65,7 % na tržbách v kraji (v ČR 56,0 %).

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2013

Ve stavebnictví došlo k poklesu počtu zaměstnanců...

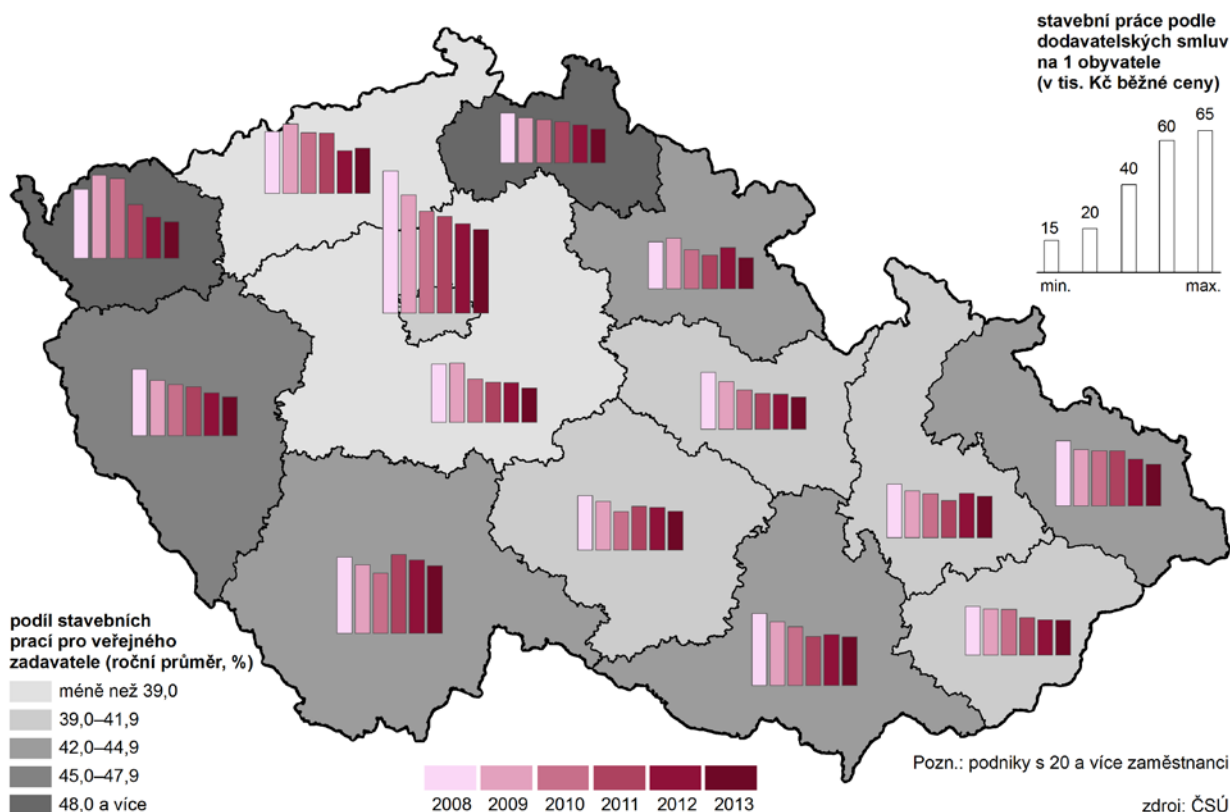
Výsledky velkých stavebních podniků se sídlem v kraji jsou do jisté míry ovlivněny vývojem počtu firem, které splňují prahové kritérium 50 a více zaměstnanců pro zařazení do souboru. Jejich počet se ve sledovaném období snížil na 24 podniků v roce 2013. Průměrný evidenční počet fyzických osob zaměstnaných v těchto podnicích se meziročně snížil o 5,4 % na 2 809 osob, což byl nejnižší počet posledních let. Produktivita práce ze základní stavební výroby vzrostla na 1,3 mil. Kč. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v největších stavebních podnicích sídlících v kraji klesla na 23 802 Kč.

Výsledný objem stavebních prací základní stavební výroby 24 největších stavebních podniků sídlících v kraji se meziročně snížil o 11,7 % na 3,6 mld. Kč. Z této hodnoty připadalo 2,1 mld. Kč na stavby pozemní (meziroční pokles o 19,3 %) a 1,4 mld. Kč na stavby inženýrské (meziroční pokles o 1,4 %).

Klesl i objem stavebních prací provedených v kraji...

Celkový objem stavebních prací dle dodavatelských smluv v kraji meziročně klesl o 6,6 % na 11,9 mld. Kč (v běžných cenách). Na celorepublikové hodnotě (219,5 mld. Kč) se podílel 5,4 %. U bytových budov klesly stavební práce na 1,3 mld. Kč, u nebytových budov byl pokles na 5,2 mld. Kč a u inženýrských staveb dosáhly 4,0 mld. Kč. Pro veřejného zadavatele byly realizovány stavební práce v hodnotě 4,5 mld. Kč, což bylo o 1,6 % více oproti předchozímu roku 2012, ale o 35,9 % méně v porovnání s rokem 2008.

Stavební práce podle místa stavby v krajích v letech 2008 až 2013

Počet vydaných stavebních povolení dosáhl historického minima...

Strukturální změny nového stavebního zákona, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007, se významně promítly také do počtu vydaných stavebních povolení. V roce 2006 vydaly stavební úřady v Olomouckém kraji 8 003 stavebních povolení, v loňském roce jejich počet klesl na 4 218 (meziroční úbytek o 9,6 %). Tímto bylo dosaženo nejnižšího počtu v historii kraje. Ze všech povolení připadalo 1 513 na budovy bytové (35,9 %), 1 073 na budovy nebytové (25,4 %) a 436 na stavby na ochranu životního prostředí (10,3 %). V podrobnějším členění lze uvést, že úředně bylo povoleno 593 nových bytových budov a 434 nových budov nebytových.

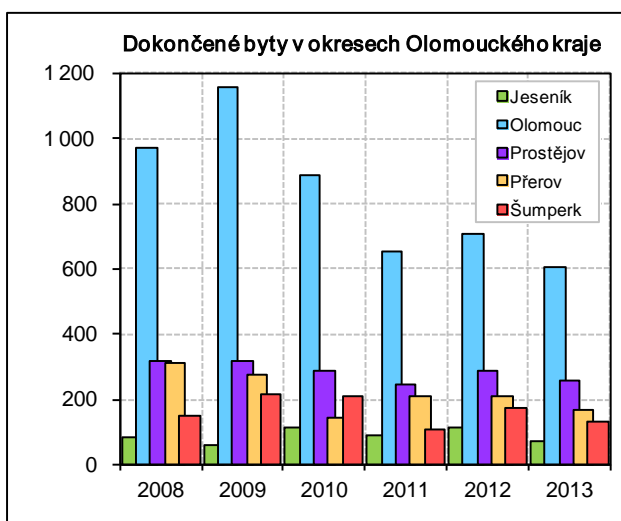
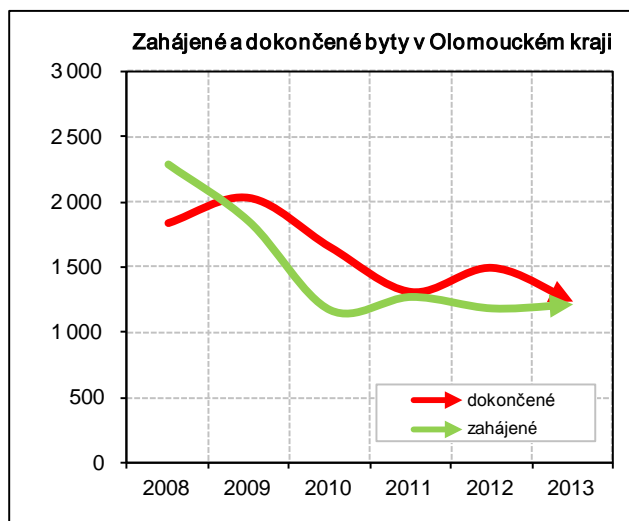
Orientační hodnota staveb povolených v loňském roce na území Olomouckého kraje činila 11,7 mld. Kč. Průměrná orientační hodnota jedné povolené stavby vzrostla z 1,7 mil. Kč (v roce 2006) na 2,8 mil. Kč (v roce 2013). Průměrná hodnota nové bytové budovy dosáhla 4,1 mil. Kč, v případě nové nebytové budovy šlo o stejnou hodnotu (4,1 mil. Kč).

Bytová výstavba zažívá útlum...

V průběhu roku 2013 byla zahájena výstavba 1 207 bytů. I přes meziroční zvýšení o 2,6 % se jedná o hodnotu podprůměrnou. Za hlavní příčinu vykázaného růstu lze označit negativní vývoj v roce 2010, kdy se nově zahájená výstavba v Olomouckém kraji propadla mnohem výrazněji než na celostátní úrovni. Nízká srovnávací základna tímto vytvořila dostatečný

prostor pro loňské oživení. Ve srovnání s průměrným rokem 2009 klesl v kraji počet zahájených bytů o třetinu.

Celkem 636 bytů bylo v loňském roce zahájeno v nových rodinných domech (52,7 % z celku). V novostavbách bytových domů bylo zahájeno 147 jednotek (tj. 12,2 % z celku). Nejvíce bytů v novostavbách bytových domů bylo zahájeno na Olomoucku. Stejně tomu bylo i u rodinných domů.

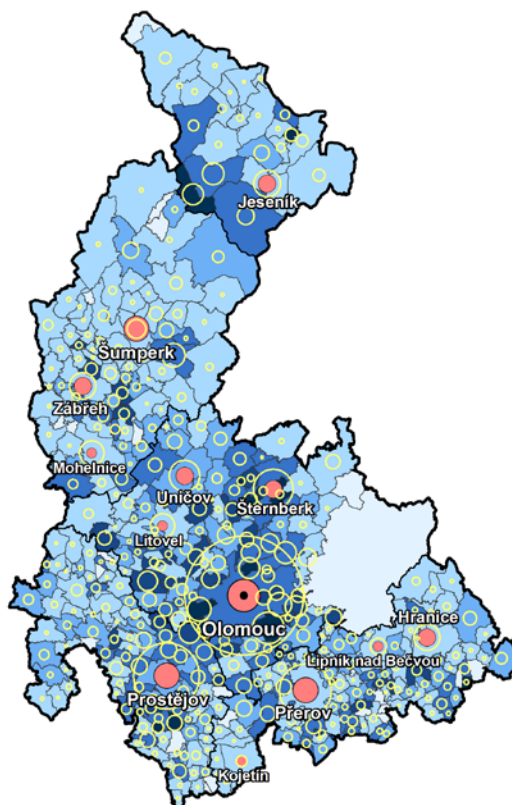
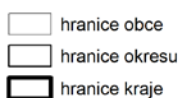

V kraji druhá nejnižší průměrná obytná plocha dokončených bytů...

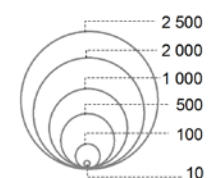
Dokončené byty v Olomouckém kraji zaznamenaly ve sledovaném období pokles. V roce 2013 bylo v kraji dokončeno 1 231 bytů, tedy o 17,4 % bytů méně než v roce předchozím. Průměrná obytná plocha dokončených bytů činila v kraji 72,4 m² a po Hlavním městě Praha byla nejnižší v zemi. Zatímco v novostavbách rodinných domů bylo dokončeno 799 bytů (tj. 64,9 % z celku), v novostavbách bytových domů pouze 216 bytů (17,5 % z celku). V rámci nástaveb, přístaveb a vestavěb bylo dokončeno 101 jednotek (8,2 % z celku). Podařilo se také zkolaudovat 30 bytů v domech pro seniory.

Bytová výstavba v obcích Olomouckého kraje v letech 2008 až 2013

dokončené byty na 1 000 obyvatel (roční průměr)

dokončené byty celkem

obce s počtem obyvatel 5 000 a více (k 31. 12. 2013)

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce se výstavba dokončovala na Olomoucku. V okrese Olomouc bylo vloni zkolaudováno 603 bytových jednotek, tj. necelá polovina z celého kraje. V meziročním pohledu jich však o 14,8 % ubylo. Meziroční úbytek dokončených bytů zasáhl celý Olomoucký kraj. Nejvyšší pokles zaznamenal okres Jeseník (meziroční pokles o 37,5 %).

Podle jednotlivých SO ORP byl největší meziroční pokles počtu dokončených bytů zaznamenán na Konicku, kde bylo dokončeno pouhých 9 bytů a dále v SO ORP Lipník nad Bečvou, kde se podařilo zkolaudovat 16 bytů. Naproti tomu téměř jednou tolik bytů než v předchozím roce bylo zkolaudováno na Hranicku, meziroční nárůst byl zjištěn ještě na Mohelnicku, Litovelsku a Uničovsku.

Nejnižší počet dokončených bytů v relativním vyjádření za posledních osm let...

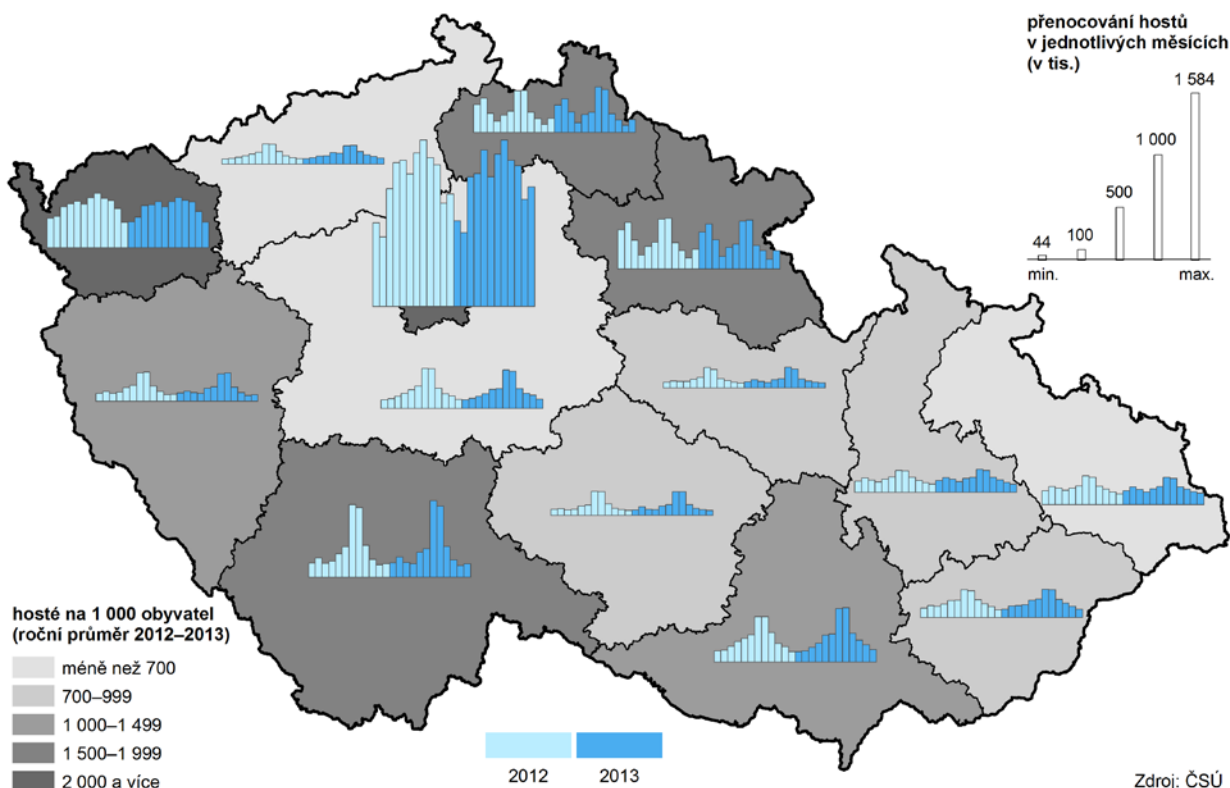
Při relativním srovnání všech krajů ČR bylo nejméně bytů dokončeno v Ústeckém kraji (1,1 bytu na 1 000 obyvatel středního stavu), naopak nejvíce bytů se dokončilo ve Středočeském kraji (4,1 bytu na 1 000 obyvatel). Olomouckému kraji patřila 9. příčka v mezikrajském srovnání (1,9 bytu na 1 000 obyvatel). Celorepublikový průměr činil 2,4 bytu na 1 000 obyvatel středního stavu.

Oživení cestovního ruchu v kraji...

Na základě výsledků projektu Ministerstva pro místní rozvoj "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" byl aktualizován Registr hromadných ubytovacích zařízení ČSÚ a došlo k revizi dat o kapacitách i návštěvnosti za referenční roky 2012 a 2013. Z tohoto důvodu nejsou údaje před rokem 2012 srovnatelné.

V Olomouckém kraji se v roce 2013 nacházelo 509 hromadných ubytovacích zařízení. Ve srovnání s rokem předchozím došlo k nárůstu o 10 zařízení. S rostoucím počtem ubytovacích zařízení vzrostl také počet v nich situovaných pokojů, a to o 5,1 % na 9 889. Celkový počet stálých lůžek se zvýšil o 4,5 % na 25 804, což odpovídalo 40,5 lůžkům na 1 000 obyvatel středního stavu.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 a 2013

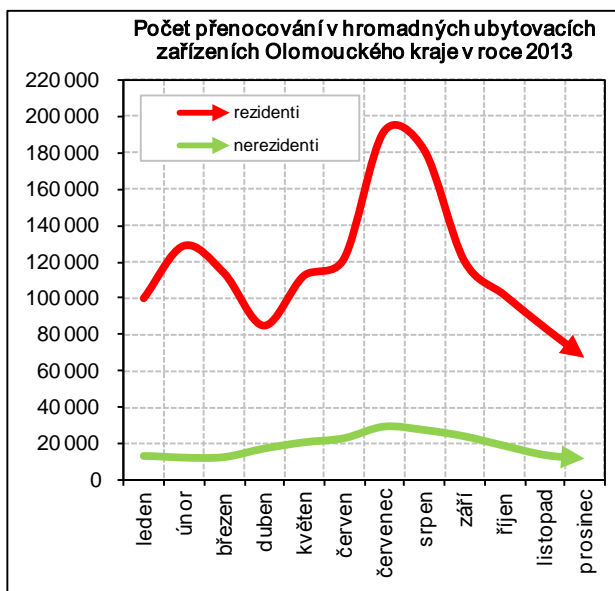
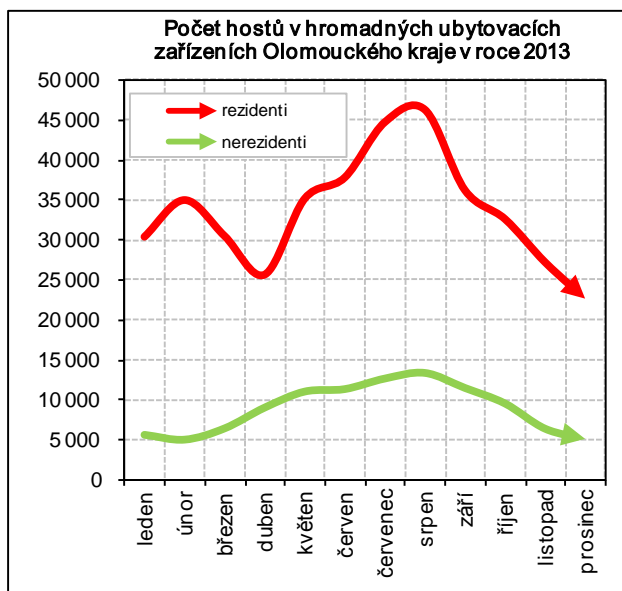
Roste počet ubytovaných, průměrná délka pobytu se ale snižuje...

Loňský rok přinesl částečné oživení cestovního ruchu. Služeb hromadných ubytovacích zařízení Olomouckého kraje využilo 512,4 tis. hostů, kteří zde strávili 1 625,0 tis. nocí. Se zvýšeným počtem ubytovaných hostů sice došlo k současnému zvýšení počtu přenocování, trend postupného zkracování

průměrné délky ubytování však zůstal nezměněn. V roce 2013 činila průměrná doba přenocování 4,2 dny.

Zahranční hosté pochází převážně ze sousedních zemí...

Ze všech vloni ubytovaných bylo 404,4 tis. hostů domácích (tzv. rezidentů) a 108,0 tis. hostů zahraničních (tzv. nerezidentů). Meziročně vzrostl počet rezidentů i nerezidentů. U rezidentů se jednalo o navýšení o 8,8 %, u nerezidentů o 4,6 %. Nejlákavějším měsícem byl pro domácí turisty srpen (46,3 tis. hostů), stejně tomu bylo i u zahraničních turistů (13,4 tis. hostů). Téměř 45,5 % všech zahraničních hostů pocházelo ze sousedních zemí. Nejvíce hostů přicestovalo ze Slovenska (16,8 tis.), Německa (14,4 tis.), Ruska (14,0 tis.) a Polska (13,3 tis.).

Nejdelší průměrná délka přenocování patřila Čechům...

Z celkového počtu strávených nocí připadlo 1 402,9 tis. nocí na rezidenty a 222,2 tis. nocí na nerezidenty. Přenocování domácích hostů se meziročně zvýšilo o 2,7 %, přenocování zahraničních hostů vzrostlo o 3,9 %. Nejvíce zde nocovali turisté z Německa (35,8 tis. nocí), Slovenska (35,8 tis.) a Polska (31,1 tis.).

Z prvních deseti nejčastěji přijíždějících národností zde v průměru nejdéle nocovali hosté ze Spojeného království a Německa (shodně 2,5 noci) a Polska (2,3 noci), naopak průměrně nejkratší přenocování patřilo návštěvníkům z Litvy a Jižní Koreje (shodně 1,2 noci) a Ukrajiny (1,3 noci).